

c/o Birthe Weijola
Pajakatu 18
65300 Vaasa
050-323 9037

Korsholms kommun
Planläggningsenheten
Centrumvägen 4
65610 Korsholm
planlaggning@korsholm.fi

MIELIPIDE KARPERÖ-SINGSBY OSAYLEISKAAVAN KAAVALUONNOKSESTA

Vaasan ympäristöseura ottaa kantaa Karperö-Singsby osayleiskaavaluonnokseen paikallisena ympäristöjärjestönä, jonka tavoitteisiin kuuluu luonnon- ja ympäristösuojelun edistäminen Vaasassa ja Mustasaassa.

Kaava-alueen luontoarvot

Karperö-Singsby on luonnoltaan monipuolinen alue, johon kuuluu linnustoltaan arvokas Karperönjärvi rantametsineen sekä luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä metsiä ja soita. Erityisesti suunnittelualueen keskiosassa on yhtenäisiä metsäalueita, joissa on säilynyt kohtalaisen paljon vanha- ja lahopuustoisia metsiä. Peltoalueiden reunoilla on rehevähajaisia entisiä laidunmaita ja metsittyviä niittyjä, jotka tarjoavat sopivia elinympäristöjä muun muassa liito-oravalle ja lehtimetsien linnuille.

Osayleiskaavan erityistavoitteet

Osayleiskaavan erityistavoitteiden joukkoon tulee nostaa alueen luonnonsuojeluverkoston kehittäminen. Mustasaaren kunnan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen tulee sopia metsäalueiden rakentamista kompensoivista luonnonsuojelutoimista (muun muassa aktiivinen METSO-ohjelman markkinointi MY-varauksien omistajille) kaava-alueella.

Suunnittelualueen luonnonsuojelualueverkosto on tällä hetkellä riittämätön. Siihen kuuluvat Karperönjärven lintuvesien suojeluohjelman alue, kaksi pienialaista luonnonsuojelualuetta Karperönjärven itäpuolella sekä Holmskogenin metsiensuojelualue. Kaavoituksessa olisi mahdollista edistää uusien metsäisten suojelualueiden perustamista. Tämä lisäisi alueellisen metsiensuojeluverkoston toimivuutta ja tukisi luonnon virkistyskäyttöä.

Kaava-alueen luontoarvojen huomiointi

Kaavaluonnoksessa uutta rakentamista ei huomattavassa määrin ohjata arvokkaille luontoalueille, mikä on erittäin positiivinen asia. Luontoselvityksen kuvaamat arvokkaat elinympäristöt on jätetty rakentamisen ja uusien tielinjauksien ulkopuolelle, luontoselvityksen suosituksia noudattaen.

Pidämme hyvänä, että Mustasaaren kunnan omistamat palstat Svedjeback II -alueella (499-411-19-19 ja 499-411-5-108) ja Haavikko-alueella ovat saaneet SL 1-merkinnän kaavaluonnoksessa. Tämäkin noudattaa luontoselvityksen suosituksia.

Esitämme, että myös kunnan omistamat palstat Karperönjärven pohjoisella rantametsät -alueella (499-411-3-5, 499-411-5-59, 499-411-3-56 ja 499-411-3-136 – yhteensä noin 10 hehtaaria) saavat kaavassa SL 1-merkinnän. Luontoselvitys antaa tähän hyvän perusteet: palstat sijaitsevat alueella, joka on luontoselvityksessä tunnistettu muuksi arvokkaaksi elinympäristöksi tai elinympäristöksi, joka sisältää harvinaisia tai uhanalaisia lajeja. Alue on myös yksi luontoselvityksen tunnistamasta viidestä alueesta, jotka ovat erityisen arvokkaita luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta. Alueen tunnistettuihin arvoihin kuuluvat linnusto, lepakot ja liito-orava. On todennäköistä, että alueella on myös luontotyyppeihin liittyviä arvoja. Luontoselvityksen suositus on muun muassa se, että alue säilytetään mahdollisimman pitkälle nykyisessä luonnontilassa. MY-merkintä ei anna alueelle tällaista suojaa, siksi SL 1-merkinnän käyttö olisi perusteltu. Kunnan merkittävä maanomistus mahdollistaa SL 1-merkinnän käyttöä eli ratkaisu ei ole kohtuuton. Se toteuttaisi osaltaan myös luonnonsuojelulakiin kirjattua kunnan erityisvastuuta luonnon monimuotoisuuden suojelusta.

SL 1 -merkinnän käyttöä tulee harkita myös niiden muiden alueiden kohdalla, jotka ovat luontoselvityksen mukaan erityisen arvokkaita luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta. SL 1-alueiden omistajille tulee siinä tapauksessa varmistaa riittävät suojelukorvaukset kohtuullisessa ajassa esimerkiksi METSO-ohjelman rahoituksen kautta.

Muiden arvokkaaksi todettujen luontokohteiden huomionti on kaavaluonnoksessa ajateltu toteutettavaksi kaavamääräyksen osalta melko epämääräiseksi jäävillä MY-varauksilla. Merkintä on luontoarvojen säilymisen osalta kovin epävarma, koska se ei rajoita esimerkiksi metsienkäsittelyä näillä alueilla. Tilanteessa, jossa arvokkaiden luontokohteiden joukossa on mm. luonnonsuojelulain tiukasti suojeleman liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, olisi sekä maanomistajan oikeusturvan että luontoarvojen säilymisen kannalta hyvä käyttää useampia merkintöjä (MY 1, MY 2 jne.) ja tarkempaa arvojen aluekohtaista yksilöintiä. Luo-merkintä saattaisi olla toimivin tapa osoittaa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat erilleen muista arvokkaista luontokohteista.

Osayleiskaavan laatimisen ajaksi kunnan tulee viipymättä ottaa käyttöön maankäyttö- ja rakennuslain 38 § mahdollistama toimenpiderajoitus. Tämä tarvitaan, jotta metsienkäsittely ei tuhoa luontoselvityksessä arvokkaiksi todettujen alueiden luontoarvoja jo kaavoituksen aikana. Luontoselvityksen laatimisen jälkeen ainakin osa Hultetin arvokkaasta elinympäristöstä on avohakattu, mahdollisesti rikkoen luonnonsuojelulain 49 §:ää.

Kaavaluonnos sisältää paljon uusia rakentamisalueita Karperönjärven läheisyydessä. Tämä tulee lisäämään virkistyspainetta Karperönjärven rannoille ja myös todennäköisesti lisäämään siellä (vapaasti) liikkuvien kissojen ja koirien määrää. Näillä häiriötekijöillä voi olla kielteinen vaikutus järven rannoilla pesiviin lintuhin. Tästä syystä uusia talonpaikkoja on syytä vähentää Karperönjärven läheisyydessä ja virkistyspainetta ohjata pois rannoilta ja varsinkin rantojen SL-alueiden läheisyydestä.

Ekologiset yhteydet

Säilyvää viheryhteyttä Svinmarsskogen pohjoisosassa tulee laajentaa. Yhteys yhdistää kolme

luontoselvityksen tunnistamaa arvokasta luontokohdetta (Strandskog Karperöfjärden mellersta, Svartösund ja Svinmarsskogen). Laajemmin se palvelee pääasiallisena ekologisena yhteytenä Karperönjärven rantametsien ja kaava-alueen eteläosan säilyvän metsäalueen ("keskusuiston") välillä. Kaavaluonnoksessa tämä yhteys on noin 200 matkalta vain noin 70 metriä leveä. Näin kapea kaistale toimii ehkä ulkoiluverkoston viheryhteytenä, mutta ei metsäekologisena yhteytenä. Yhteyden leveys pitäisi kolmi-nelinkertaistaa sen ekologisten toimivuuden varmistamiseksi. Asiantuntijajulkaisut (mm. Väre & Krisp 2005: Ekologinen verkosto ja kaupunkien maankäytön suunnittelu) suosittavat, että tällaisten yhteyksien minimileveys "*väljemmällä esikaupunkialueella tulee olla vähintään 250–300 metrin levyisiä toimiakseen*".

Yhteyden kannattaa sisältää Svinmarsskogenin pohjoisosan pellonreunusmetsät, jotka sisältävät alueen iäkkäämmät metsäkuviot ja toimivat luontevasti ekologisena yhteytenä muun muassa liito-oravalle.

Myös Nygårdsbackenin eteläpuolella kulkeva pitkä ja kapea ekologinen yhteys tulee yllämainitusta syystä laajentaa, vaikka yhteys on ehkä sijainnillisesti vähempiarvoinen kuin edellämainittu. Tämä onnistuisi helposti poistamalla muutama uusi talonpaikka yhteyden länsi- ja itäpäästä. Kaavaluonnoksessa tämän noin kuudensadan metrin pituisen yhteyden leveys vaihtelee 50 ja 150 metrin välillä. Etenkin yhteydelle synnyttävät "pullonkaulat" on syytä poistaa.

Singsbyssä pääasiallinen länsi-itäsuuntainen metsäekologinen yhteys kulkee kylän keskellä sijaitsevan MU-alueen läpi. Yhteyttä tulee jatkaa katkeamattomana MU-alueen länsipuolella sijaitsevalle isolle metsäalueelle (MT ja MY). Näin ollen MU-alueen länsipuolella sijaitsevan AM-alueen puustoisuuden säilyminen tulee varmistaa kaavamääräyksiin ja uusia talonpaikkoja mahdollisesti poistaa.

Myös kaava-alueen pääasiallinen pohjois-eteläsuuntainen ekologinen yhteys Karperön keskusta-alueella tulee kaavassa selkeyttää sekä varmistaa puustoisien yhteyden säilyminen alueen väljillä AP, AM, AT ja/tai PY-tonteilla kaavamääräyksiin. Metsäinen yhteys alueella on nykytilanteessa käytännössä jo katkenut.

Liito-oravan liikkumiselle tärkeät puustoiset yhteydet tulee merkitä kaavaan ja turvata kaavamääräyksiin muillakin alueilla, missä ne ovat vaarassa hävitä rakentamisen tai metsäkäsittelyn myötä.

Suunnittelualuetta koskevien selvityksien riittävyys

Vuonna 2014 tehdyssä Karperö-Singsby luontoselvityksessä (Rönn 2014) alueen luontoarvoja on selvitetty laaja-alaisesti, mutta melko pinnallisesti etenkin luontotyyppien osalta. Selvitystasoa ei voi pitää riittävänä.

Liito-oravalle tärkeitä metsiä on selvitetty vain yhtenä vuonna eikä selvityksessä ole tuotu esille liito-oravalle potentiaalisia alueita. Selvitysmalli on liito-oravan tunnetun ekologian kannalta virheellinen eikä mahdollista liito-oravan asiallista ja lainmukaista huomiointia. Liito-oravakanta suunnittelualueella on hyvin todennäköisesti tiheämpi kuin ne kahdeksan luontoselvityksen arvokasta elinympäristöä, joilla on havaittu liito-oravaa. Liito-oravan käyttämät laikut myös vaihtelevat vuosittain ja nuoret yksillöt asuttavat joka loppukesä-alkusyksy uusia metsiä. Liito-oravaa tulee selvittää toisena vuonna vähintään niillä alueilla, joille osayleiskaavassa ohjataan

uutta rakentamista. Lisäksi selvityksessä tulee tunnistaa ja nostaa esille myös ne liito-oravalle ilmeisen soveliaat metsät, jotka ovat selvitysvuonna asumattomia. Tällainen selvitystapa palvelisi myös asemakaavoitusta.

Liito-oravaa on tavattu suunnittelualueella arvokkaiksi elinympäristöiksi rajattujen alueiden ulkopuolella ainakin Nygårdsbackenin alueella keväällä 2017. Havainnot tältä alueelta on toimitettu Mustasaaren kunnalle ja Etelä-Pohjanmaan Ely-keskukselle. Havainnot osoittavat, että vuoden 2014 liito-oravaselvitys ei yksinään riitä kaavoituksen pohjatiedoksi.

Metsien luontoarvoja (esimerkiksi lahoppuustoisuus ja puuston luonnontilaisuus), ei ole riittävässä määrin selvitetty ja huomioitu luontoselvityksessä. Maastokäyntimme perusteella suunnittelualueella on useita METSO- ohjelman luokan I ja II kriteerit (http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74890/YMra_17_2016.pdf?sequence=1) täyttäviä metsäalueita, joita ei ole huomioitu luontoselvityksessä. Tämän pohjalta esitämme, että luontoselvitystä täydennetään METSO-elinympäristöselvityksellä.

Luontoselvityksen pinnallisuudesta kertoo myös se tosiasia, että kartoituksessa ei ole löytynyt yhtään metsälain erityisen tärkeää elinympäristöä. Maastokartan ja ilmakuvan mukaan alueella on kuitenkin esimerkiksi useita vähäpuustoisia ja vesitaloudeltaan luonnontilaisia soita, jotka ovat todennäköisesti tällaisia metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Luontoselvityksen lintujen uhanalaisuusluokat tulee päivittää, koska vuoden 2015 lintujen uhanalaisuusarviointissa (Tiainen ym. 2015) monen suunnittelualueella tavatun lajin uhanalaisuusluokka on muuttunut. Esimerkiksi tukkasotkan ja nokikanan luokka on nykyään EN ja isokoskelon, pajusirkun, taivaanvuohen, viherpeipon ja punatulkun luokka on VU.

Matti Tuomaala
Puheenjohtaja

Lasse Villanen
Sihteeri